

Prima versiune a Programului Operațional Regional pentru Regiunea Centru 2021-2027 (POR Centru)

I. Prezentare

Titlul programului	Programul Operațional Regional pentru Regiunea Centru 2021-2027
Titular	Ministerul Fondurilor Europene
Instituția care aprobă programul	Comisia Europeană
Prevederile în baza cărora a fost elaborat programul	Regulamentul privind prevederile comune (CPR)
Procedura de adoptare	<p>Decizie a Comisiei Europene</p> <p>Conform art. 18 din Regulamentul privind prevederile comune (CPR), Comisia Europeană evaluează programul și conformitatea acestuia cu prezentul regulament și cu regulamentele specifice fondului, precum și coerența acestuia cu Acordul de Parteneriat sau cu setul de informații relevante menționate la articolul 8 alineatul (2). În evaluarea sa, Comisia ține seama, în special, de modul în care au fost adresate recomandările relevante pentru fiecare țară.</p> <p>Comisia poate face observații în termen de trei luni de la data depunerii programului de către statul membru.</p> <p>Statul membru revizuieste programul ținând cont de observațiile făcute de Comisie.</p> <p>Comisia adoptă o decizie prin intermediul unui act de punere în aplicare care aprobă programul în cel mult șase luni de la data depunerii programului de către statul membru.</p>
Sectorul	specializare inteligentă și inovare, IMM-uri, digitalizare, eficiență energetică, dezvoltare urbană, mobilitate și conectivitate, biodiversitate, infrastructură educațională, turism și cultură/patrimoniu cultural
Zonă probabil afectată	Teritoriul privind regiunea de dezvoltare Centru
Populația	Populația Regiunii de dezvoltare Centru

Obiective specifice selectate	Priorități de investiții	Acțiuni/Tipuri de proiecte	Program de implementare	Cerințe privind EIM
Dezvoltarea capacităților de cercetare și inovare și adoptarea tehnologiilor avansate	Axa prioritară 1 - O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice	<ol style="list-style-type: none">1. investiții în infrastructurile proprii de CDI ale organizațiilor de CDI / întreprinderi – inclusiv întreprinderi mari și universități ca CDI care să includă și investițiile pe digitalizare și digitalizare2. sprijinirea transferului tehnologic la nivel de companii și alte organizații și prin crearea / dezvoltarea structurilor de transfer tehnologic și serviciilor,3. sprijinirea ecosistemului antreprenorial de inovare care favorizează crearea și maturizarea start-up / spin-off în domenii de specializare inteligentă, inclusiv clustere4. Proiecte CDI aferente specializării inteligente la nivel regional (abordare integrată pe lanțul valoric al inovării - activități CDI, valorizare produse/servicii)5. promovare antreprenorial prin înființare, dezvoltare și operaționalizare incubatoare și acceleratoare de afaceri, parcuri tehnologice și științifice, inclusiv parcuri smart6. Participarea IMM-urilor și organizațiilor CDI în structuri, parteneriate și programe de colaborare, intervenții aliniate la KIC-urile (Knowledge Innovation Community) pe sectoarele de specializare inteligentă7. Aderarea, afilierea, apartenența la rețele de inovare europene pentru IMM sau alte organizații, inclusiv pentru sinergii cu programe similare din alte State Membre/State Asociate - facilitarea cooperării între actori din Regiuni din vecinătate,8. cooperare între IMM sau alți furnizori de cunoaștere și inovare (universități) și alte organizații pentru dezvoltarea de inovații bazate pe cerere sau co-creare	Calendarul de implementare al proiectelor va fi detaliat în cadrul fiecărei decizii de finanțare în parte, cu respectarea termenului final de implementare prevăzut în actualele regulamente europene.	Posibil

Obiective specifice selectate	Priorități de investiții	Acțiuni/Tipuri de proiecte	Program de implementare	Cerințe privind EIM
Fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al guvernelor	Axa prioritară 1 - O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprijinirea digitalizării IMM-urilor prin investiții pentru servicii și echipamente necesare pentru transformarea digitală a microîntreprinderilor și IMM-urilor; adoptarea tehnologiilor și a instrumentelor digitale care conduc la inovarea modelului de afaceri; suport pentru dezvoltarea și implementarea de noi modele de afaceri pentru IMM-uri, în special pentru internaționalizare (accesoriu) 2. Sprijin pentru dezvoltarea Hub-urilor Inovative Digitale (DIH) 		NU
Impulsionarea creșterii și competitivității IMM-urilor	Axa prioritară 1 - O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice	<ol style="list-style-type: none"> 1. facilitarea investițiilor tehnologice în IMM-uri, inclusiv tehnologii IT&C, IoT, automatizare, robotică, inteligență artificială, customizare de masă, linii pilot, testare prototipuri, certificare produse / servicii, instruire pentru angajați – în sectoarele de specializare inteligentă 2. tehnici avansate de manufacturare - investiții în active corporale și necorporale în legătura cu modernizarea industrială pentru sectoarele de specializare inteligentă 3. investiții în active corporale și necorporale în microîntreprinderi și IMM-uri, inclusiv scale-up 4. investiții în economia circulară 5. Design responsabil al produselor 6. soluții de economie colaborativă în IMM și alte organizații 7. susținerea proceselor de re- și de-manufacturing 8. crearea de lanțuri de valoare locale 9. susținerea inovării deschise (Open innovation) - platforme de inovare deschisă – pe domeniile de specializare inteligentă, gândite strategic la nivel regional, Sprijin pentru trecerea de la concept până la produs dezvoltarea unui prototip minim viabil (MVP) (finanțare de tip proof of concept, inclusiv pentru inovatori persoane fizice care sunt obligați să își înființeze firme dacă se califică pentru finanțare – start-up-uri inovative) 		Posibil
Dezvoltarea competențelor pentru specializare inteligentă, tranziție industrială și antreprenoriat	Axa prioritară 1 - O regiune competitivă prin inovare, digitalizare și întreprinderi dinamice	<ol style="list-style-type: none"> 1. dezvoltarea competențelor la nivelul IMM-urilor / organizațiilor de CDI / entităților active în sectoarele / ariile de specializare inteligentă 		NU

Obiective specifice selectate	Priorități de investiții	Acțiuni/Tipuri de proiecte	Program de implementare	Cerințe privind EIM
Fructificarea avantajelor digitalizării, în beneficiul cetățenilor, al companiilor și al guvernelor	Axa prioritară 2 - O regiune cu orașe Smart și servicii publice digitalizate	<ol style="list-style-type: none"> 1. Sprijin pentru intervenții de tip smart-city (siguranța publică, servicii și utilități publice, monitorizare energie, mediu, rețele de trafic și transport public, iluminat public, sisteme GIS, etc.) aplicabile în zone funcționale urbane și orașe 2. Susținerea digitalizării serviciilor publice la nivel local, inclusiv securitate cibernetică, interoperabilitate pentru proiectele de digitalizare ale serviciilor publice la nivel local 3. Platformă regională pilot de open innovation în domeniul smart-city 		DA
Promovarea eficienței energetice și reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră	Axa prioritară 3 - O regiune cu comunități prietenoase cu mediul	<ol style="list-style-type: none"> 1. investiții în clădirile rezidențiale în vederea asigurării/îmbunătățirii eficienței energetice, inclusiv activități de consolidare în funcție de riscurile identificate și măsuri pentru utilizarea unor surse alternative de energie, inclusiv creșterea ponderii de surse regenerabile în consumul de energie al clădirilor rezidențiale. 2. investiții în clădirile publice (inclusiv cele de patrimoniu) și inclusiv clădirile universităților în vederea asigurării/îmbunătățirii eficienței energetice, inclusiv activități de consolidare în funcție de riscurile identificate și măsuri pentru utilizarea unor surse alternative de energie, inclusiv creșterea ponderii de surse regenerabile în consumul de energie al clădirilor publice 3. Dezvoltarea unor sisteme mici de producere/distribuție a energiei termice (utilizând prioritar sisteme de cogenerare de înaltă eficiență) la nivelul unor grupuri noi de clădiri rezidențiale (blocuri noi) și/sau a unor grupuri de clădiri publice 4. investiții în asigurarea/îmbunătățirea unor sisteme de iluminat public performant și eficient energetic 		DA

Obiective specifice selectate	Priorități de investiții	Acțiuni/Tipuri de proiecte	Program de implementare	Cerințe privind EIM
Îmbunătățirea protecției naturii și a biodiversității, a infrastructurii verzi în special în mediul urban și reducerea poluării	Axa prioritară 3 - O regiune cu comunități prietenoase cu mediul	<ol style="list-style-type: none"> 1. Intervenții asupra spațiilor urbane degradate, inclusiv reintroducerea în circuitul urban a construcțiilor și terenurilor neutilizate/alte măsuri complementare 2. Investiții ce promovează infrastructura verde și/sau infrastructura albastră din zonele urbane/ zonelor urbane functionale, inclusiv inovații tehnologice care susțin infrastructura verde/ infrastructura albastră 3. Investiții privind modernizarea spațiilor verzi/ spațiilor publice/ spațiilor recreative spațiilor /culturale din zonele urbane/ zonelor urbane functionale 		DA
Promovarea mobilității urbane multimodale sustenabile	Axa prioritară 3 - O regiune cu comunități prietenoase cu mediul	<ol style="list-style-type: none"> 1. Dezvoltarea infrastructurii urbane curate (infrastructuri de transport, ciclism, material rulant, combustibili alternativi); 2. Intervenții privind modernizarea materialului rulant din zonele urbane (troleibuze și autobuze ecologice); 3. Dezvoltarea infrastructurii de transport public prin crearea de culoare/benzi dedicate transportului public; 4. Dezvoltarea infrastructurii pentru pietoni; 5. Creare/ modernizare terminale de transport public 6. Investiții pentru îmbunătățirea calității aerului și reducerea zgomotului 		DA

Obiective specifice selectate	Priorități de investiții	Acțiuni/Tipuri de proiecte	Program de implementare	Cerințe privind EIM
Dezvoltarea unei mobilități naționale, regionale și locale durabile, reziliente în fața schimbărilor climatice, inteligente și inter-modale, inclusiv îmbunătățirea accesului la TEN-T și a mobilității transfrontalier	Axa prioritară 4 - O regiune accesibilă	<ol style="list-style-type: none"> 1. infrastructură rutieră secundară reabilitate/nou construită pentru conectivitate cu rețeaua rutieră și nodurile TEN-T/ CORE TEN-T 2. soluții pentru decongestionarea / fluidizarea traficului (pasaje, extinderi la 4 benzi, masuri de siguranța). 		DA
Îmbunătățirea accesului la servicii de calitate și favorabile incluziunii în educație, formare și învățarea pe tot parcursul vieții prin dezvoltarea infrastructurii	Axa prioritară 5 - O regiune educată	<p>Construcția/ reabilitarea/ modernizarea/ extinderea/ adaptarea/ echiparea și dotarea infrastructurii educaționale, inclusiv partea de accesibilizare:</p> <ul style="list-style-type: none"> - la nivelul educației timpurii și învățământului obligatoriu (învățământ antepreșcolar, preșcolar, primar, gimnazial, liceal) - la învățământul profesional și tehnic / dual - la învățământul terțiar 		DA
Favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității în <i>zonele urbane</i>	Axa prioritară 6 - O regiune atractivă	<ol style="list-style-type: none"> 1. Conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural 2. Îmbunătățirea infrastructurii de turism, în special în zone care dispun de un potențial turistic valoros 3. Dezvoltarea turismului balnear și de agrement 4. Investiții în infrastructura din domeniul cultural 5. Modernizare/ extindere/ dotare tabere școlare 6. Dezvoltarea de infrastructuri urbane, regenerare spații publice 		DA

Obiective specifice selectate	Priorități de investiții	Acțiuni/Tipuri de proiecte	Program de implementare	Cerințe privind EIM
Favorizarea dezvoltării integrate sociale, economice și de mediu la nivel local și a patrimoniului cultural, turismului și securității <i>în afara zonelor urbane</i>	Axa prioritară 6 - O regiune atractivă	<ol style="list-style-type: none"> 1. Conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural 2. Îmbunătățirea infrastructurii, în special în zone care dispun de un potențial turistic/patrimoniu cultural valoros 3. Modernizare/ extindere/ dotare tabere școlare 4. Infrastructurilor integrate cu rol în administrare, protejare, informare și exploatare turistică sustenabilă. 		DA

II. Context

În conformitate cu documentele naționale aprobate de Guvernul României (Memo), Agenția de Dezvoltare Regională (ADR) Centru va asigura funcția de Autoritate de Management pentru Programul Operațional Regional pentru regiunea Centru 2021-2027, aspecte reflectate și în cadrul *Acordului de Parteneriat* în curs de negociere cu Comisia Europeană.

Programul Operațional Regional pentru regiunea Centru 2021-2027, este un document strategic de programare care acoperă domeniile: specializare inteligentă și inovare, IMM-uri, digitalizare, eficiență energetică, dezvoltare urbană, mobilitate și conectivitate, biodiversitate, infrastructura educațională, turism și cultură/patrimoniu cultural. Luând în considerare nevoile naționale, regionale și locale, obiectivele specifice selectate și Acțiunile/Tipurile de proiecte susțin *Strategia programului* pentru dezvoltarea durabilă și echilibrată a regiunii. Proiectele finanțate au potențialul de a contribui la îmbunătățirea infrastructurii verzi, prin adoptarea unor soluții care să permită reducerea amprentei ecologice a componentei antropice. Adoptarea unor soluții compatibile cu principiile infrastructurii verzi contribuie totodată la îmbunătățirea condițiilor de viață ale comunităților locale, prin asigurarea menținerii condițiilor ecologice optime.

Programul Operațional Regional pentru regiunea Centru 2021-2027, care face obiectul negocierii cu Comisia Europeană, va fi implementat în conformitate cu prevederile cadrului strategic comun european 2021-2027 și ale Regulamentelor europene aferente. Programul nu prezintă conexiune cu alt program operațional pe același sector (nu există subordonare ierarhică). Pe de altă parte, pot fi identificate legături orizontale și sinergii cu programe operaționale privind alte sectoare la același nivel – PODD, POT, POCID, POCU, POS

III. Calendar orientativ de elaborare

Start: martie 2020

Versiunea finală de lucru (data predării): noiembrie 2020

Versiunea finală aprobată: 2021

IV. Modificări și efecte posibile

În cazul în care programul ar determina modificări semnificative de acțiune, comportament sau decizie ale persoanelor, întreprinderilor, instituțiilor guvernamentale, aceste modificări ar putea să conducă la:

Articol	DA/ NU	Descriere indicând dacă modificarea ar putea avea un efect negativ sau pozitiv asupra mediului
1. dezvoltarea infrastructurii și clădirilor	DA	Impact pozitiv prin soluțiile de eficiență energetică, sustenabile și prietenoase cu mediul, mai ales pentru zone urbane cu densitate mare a populației. Acestea pot contribui în mod semnificativ la reducerea emisiilor și a cererii de energie primară, și la atingerea obiectivelor de reducere de emisii în sistemul energetic, prin investiții dedicate asigurării/îmbunătățirii eficienței energetice în clădiri publice și rezidențiale, inclusiv activități de consolidare în funcție de riscurile identificate și măsuri pentru utilizarea

Articol	DA/ NU	Descriere indicând dacă modificarea ar putea avea un efect negativ sau pozitiv asupra mediului
		unor surse alternative de energie, precum și îmbunătățirii eficienței energetice în domeniul încălzirii centralizate. Efect pozitiv prin susținerea cercetării și inovării prin investiții în infrastructuri CDI, digitalizare și transfer tehnologic.
2. amenajarea unor terenuri noi sau zone importante pentru conservarea naturii;	DA	Impact pozitiv prin reconversia terenurilor abandonate, deteriorate și neutilizate din zonele urbane zonelor, ce pot dobândi destinația de zone de agrement și petrecere a timpului liber pentru comunitate, precum și prin extinderea spațiilor verzi, care au o contribuție importantă la epurarea chimică a atmosferei și la atenuarea poluării fonice. Spațiile verzi constituie adevărate bariere pentru zgomot, mai ales în perioada de vegetație.
3. modificări în consumul social de energie și în special de combustibili și deci ale emisiilor de CO2 și alte gaze cu efect de seră	DA	Impact pozitiv prin intervenții care continua implementarea directivelor europene privind reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră, cu implicații directe asupra consumului social de energie și de combustibili, și deci a emisiilor de CO2.
4. modificări de consum social al altor resurse naturale (de ex. apă, soluri, minerale sau agregate)	NU	
5. modificarea cantității sau tipurilor de deșeuri produse (solide, lichide, periculoase) sau de poluanți emiși în apă, pe teren sau în aer;	NU	
6. modificări ale emisiilor de gaze cu efect de seră din alte surse (de ex. metan de la ferme zootehnice sau depozite de deșeuri);	NU	
7. schimbări semnificative ale modalităților de deplasare.	DA	Impact pozitiv prin îmbunătățirea mobilității urbane prin dezvoltarea infrastructurii verzi, curate (infrastructuri de transport, ciclism, material rulant, combustibili alternativi) și încurajarea traficului nemotorizat (pietonal și ciclist), respectivi reducerea transportului auto individual; Impact pozitiv prin îmbunătățirea mobilității naționale și regionale prin investiții în legături rutiere secundare către rețeaua rutieră și nodurile TEN-T.
8. impact asupra oamenilor și comunităților, de ex. Prin creșterea nivelului de zgomot, tulburărilor sau neplăcerilor;	DA	Impact pozitiv prin îmbunătățirea calității aerului și reducerea zgomotului (urmare a modernizării infrastructurii de transport urban și soluțiilor de tip "smart city", soluțiilor pentru decongestionarea/fluidizarea traficului, plantarea de aliniamente de arbori și arbuști, parcări „park and ride” etc.)
9. riscuri pentru sănătatea publică	NU	